

DR
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
0999 København C

Att.: Hanne Bolbjerg

Radio- og tv-nævnet

3. september 2008

Sagsnr:2008-0133

Birgitte Durhuus Nielsen
Fuldmægtig

bdn@bibliotekogmedier.dk
Direkte tlf.: 3373 3334

Klage over skjult reklame for Roundup i tv-program sendt på DR1

Karen Marie Munk Kvejborg har ved e-mail af 2. juni 2008 incl. bilag af 2. juni 2008 og supplerende oplysninger af 3. juni 2008 indgivet følgende klage til Radio- og tv-nævnet over skjult reklame for Roundup i tv-programmet "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 den 18. april 2007:

"I foråret 2007 var der i Søren Ryge Petersens haveprogram en reklame for midlet Round-up.

Round-up er et navn på et pesticid, ukrydtsmiddel, sprøjtegift. Der blev brugt selve navnet "Round-up" af Søren Ryge Petersen.

Søren Ryge Petesen sagde følgende: "Til sine skvalderkål i haven kan man bruge Round-up, det gør jeg selv med god virkning".

Siden denne udsendelse er salget af Round-up steget med så vidt vides ca. en milliard kr.

(...)

Der menes ikke, at denne reklame udtalt på DR 1 af Søren ryge Petersen er i overensstemmelse med regler om, at der ikke må reklameres på DR. Desuden menes der, at det samme reklameindslag klart overstiger enhver form for etiske regler vedrørende DRs udsendelser.

Der menes hverken, at Søren Ryge Petersen eller DRs ledelse har forstået, hvad der er reklame eller ej.

Når DR giver navnet på et produkt, så støtter de én bestemt producent. Her har man støttet producenten af Round-up med et enormt "reklame-beløb".

Klager har på Radio- og tv-nævnets forespørgsel oplyst allerede den 16. juli 2007 at have klaget til såvel Kulturministeriet som DR.

Efter det for Radio- og tv-nævnet oplyste blev klager imidlertid først den 23. maj 2008 af Kulturministeriet retledt for så vidt angår rette klageinstans; nemlig Radio- og tv-nævnet.

På denne baggrund har Radio- og tv-nævnet besluttet at tage sagen op af egen drift, og således fravige klagefristen på 3 måneder.

Beskrivelse

DR har som bilag til hørings svar af 24. juli 2008 tilsendt Radio- og tv-nævnet en CD-R med programmet "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 den 18. april 2007, og tillige en CD-R med det efterfølgende program i serien sendt på DR1 den 2. maj 2007, idet dette andet program har karakter af en opfølgning på det første program.

Begge programmer varer ca. ½ time.

Programseriens koncept er, at haveeksperten Søren Ryge Petersen beskriver årets gang og de deraf følgende aktiviteter i hans egen landbohave. Da programmet har kørt i en årrække, forekommer der mange referencer til tidligere programmer, idet seerne formodes at være bekendte med tidligere hændelser i haven. Dette gælder såvel kontroversielle indslag som f.eks. de forskellige forsøg, der over årene er gjort med tilplantning af staudebedet.

I programmet "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 den 18. april 2007 forekommer således et indslag om staudebedet, der er blevet angrebet af den næsten uudryddelige ukrudtsplante skvalderkål, som mange danske haveejere har problemer med.

Søren Ryge oplyser seerne om, at han selv for år tilbage har indført planten i sit staudebed via nogle juleroser, som han ikke formåede at rense ordentligt før udplantningen:

"Og det er min egen skyld - jeg har indført skvalderkål i mit eget staudebed, og det breder sig!"

Efter at have redegjort for staudebedets tilstand, idet ukrudtet breder sig på trods af intensiv lugning, erklærer Søren Ryge:

"Og derfor har jeg i år nu gjort dét skrækkelige..."

- hvorefter han bøjer sig ned og samler en hvid sprayflaske med ulæselig grøn mærkat op, som han manende holder op foran kameraet med ordene:

"Jeg har brugt dén her, i mit staudebed! Jeg har sprøjtet skvalderkål for 14 dage siden med Roundup! Og for en uge si-

den igen med plænerens. De har fået både pest og kolera! Og nu er de ved at gå ud."

Kameraet fokuserer på de visnende skvalderkål, og Søren Ryge fortsætter:

"Og det siger jeg med bævende hjerte, fordi det er jo ikke pænt at gøre sådan noget..."

Herefter redegør Søren Ryge omhyggeligt for den korrekte måde at anvende Roundup på, således at der kun forbruges et minimum af produktet, og tillige undgås at beskadige de planter, som ønskes bevaret.

I næste afsnit af programserien "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 den 2. maj 2007 vises et nærbillede af den førnævnte sprayflaske, hvis tekst stadig er ulæselig, og kameraet panorerer tæt hen over de nu visne skvalderkål, mens Søren Ryge siger:

"Det er nøjagtig 14 dage siden, at jeg gjorde sådan her. Sad på dette sted i min have med en lille bitte smule "noget" i den her flaske, og dryppede det ned på et antal skvalderkål-blade, som der stadigvæk er nogen tilbage af. Men dem, der var heromkring, de er væk, fordi det var jo Roundup jeg brugte!"

Siddende ved et havebord med et sortiment af ukrudtsmidler redegør Søren Ryge udførligt for de protester og klager, der er indløbet som følge af brugen af Roundup i det foregående program. Midlerne vises kort og beskrives ét for ét, idet Søren Ryge informerer om den generelle anvendelse af ukrudtsmidler i Danmark.

Søren Ryge understreger, at samtlige virksomme midler er baseret på den samme aktive ingrediens; nemlig glyfosfat, uanset de forskellige handelsnavne, ligesom der efter hans opfattelse anvendes alt for store mængder Roundup og tilsvarende midler i Danmark; særligt af private haveejere, som i modsætning til landbruget ikke skal leve af deres afgrøder.

Han udtaler sig i denne forbindelse altovervejende negativt om brugen af ukrudtsmidler, idet han afslutningsvis ironiserer over sin egen irrationelle "smertegrænse" i forbindelse med skvalderkål.

HØRING

DR

DR har i udtalelse af 24. juli 2008 bl.a. anført følgende bemærkninger til Karen Marie Munk Kvejborgs klage:

" ...

Med hensyn til denne klage kan DR overfor nævnet oplyse, at Søren Ryge Petersens omtale af ukrudtsmidlet Round Up i programmet d. 18. april 2007 fik en del seere til at reagere. Ikke fordi det blev opfattet som reklame, men fordi det faldt mange seere for brystet, at han overhovedet kunne finde på at tage det omstridte middel ind i sin flotte have. Og Søren Ryge Petersens baggrund for at anvende Round up, var netop at få seerne til at forholde sig til kunstige stoffer i private haver, og den mission lykkedes i dén grad.

I næstfølgende direkte program d. 2. maj 2007 nuancerer Søren Ryge Petersen sit brug af Round Up, og fortæller detaljeret, at han bestemt ikke "hælder det ud over alle sine planter" - hvilket han faktisk også pointerede i det første program. Han uddyber i dette efterfølgende program, at det naturligvis ikke er godt at bruge midlet som alment ukrudtsmiddel i private haver.

Klager skriver, at Søren Ryge Petersen siger:

"Til sine skvalderkål kan man bruge Round Up, det gør jeg selv med god virkning."

Det er ikke et korrekt citat. Søren Ryge Petersen siger følgende i programmet:

"I år har jeg nu gjort det skrækkelige. Jeg har brugt den her i mit staudebed. (Står med plasticflaske i hånden). Jeg har sprøjtet mine skvalderkål for 14 dage siden med Round Up, og for en uge siden igen med plænerens. De har fået både pest og kolera. Og nu er de ved at gå ud. Og det siger jeg med bævende hjerte, fordi det er jo ikke pænt at sige sådan noget.." (Søren Ryge viser hvor forsigtigt han har sprøjtet og fortæller at man skal være omhyggelig - ellers går det i rødderne på stauderne), og så fortsætter han: ...Det har jeg gjort i næsten timevis, og det ser ud til, at jeg denne sommer vinder slaget."

Som nævnt, tager Søren Ryge Petersen emnet op igen i det efterfølgende direkte program og fortæller om de mange reaktioner, han har fået. Og så siger han:

"Jeg skal om nogen ikke bruge Round Up, og det gør jeg altså ikke! Andet end at jeg brugte de der få dråber dengang, da min smertegrænse var nået. Og jeg synes selvfølgelig ikke, at man skal bruge Round Up i haven. Det har jeg aldrig nogen sinde syntes. Jeg har aldrig syntes, at man skal bruge nogen form for gift i haven - slet ikke mod ukrudt. Det er jo fuldstændig idioti at gøre det."

Klager skriver i sin klage: "Siden denne udsendelse er salget af Round-up steget med så vidt vides ca. en milliard kroner."

Dette er en ganske udokumenteret påstand.

Men der er dog en pointe i, at når en tv vært omtaler et specifikt produkt i positive vendinger, så kan det opfattes som reklame. Men i dette tilfælde med Round Up og Søren Ryge Petersen, foreligger der en helt klar redaktionel begrundelse, nemlig at rette fokus på anvendelse af sprøjtemidler i private haver. Hertil kommer at Søren Ryge Petersens omtale bestemt ikke kan siges at være særlig positiv.

"Hele Danmarks havemand" behandler utallige emner i sit unikke haveunivers, og han fremstår som et menneske med stor personlighed og egne holdninger. Det er netop årsagen til, at han stadig efter mere end 30 år på skærmen er afholdt af en stor seerskare. Når han tager fat på havestoffet, så gør han det med vinkel på egne oplevelser og erfaringer, og det kan ikke undgås, at det ind i mellem er relevant at omtale specifikke produkter. Men det skal samtidig understreges, at DR er meget opmærksom på, at omtale af konkrete produkter er en balancegang. Balancen finder man, når omtalen har indholdsmæssig relevans, sådan som det i høj grad var tilfældet ved Søren Ryge Petersens omtale af ukrudtsmidlet Round Up i april og maj måned 2007.

Så selv om der sker en fremhævelse ved at nævne produktet Round Up, er denne omtale udelukkende redaktionelt begrundet. Efter DRs opfattelse foreligger der således ikke skjult reklame for Round Up.

..."

Radio- og tv-nævnets vurdering

Radio- og tv-nævnet har i henhold til § 44, stk. 1, nr. 2, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed jf. lovbekendtgørelse nr. 338 af 11. april 2007 på sit møde den 26. august 2008 behandlet sagen, og skal udtale:

Karen Marie Munk Kvejborg har klaget til Radio- og tv-nævnet over skjult reklame for Roundup i tv-programmet "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 den 18. april 2007.

Klager anfører, at der som led i programmet sker en uberettiget fremhævelse af produktet Roundup, hvorved DR støtter producenten af Roundup med et "enormt reklame-beløb".

Klager finder derfor, at DR har overtrådt reglerne om, at der ikke må reklameres på DR.

I henhold til § 72 i lovbekendtgørelse nr. 338 af 11. april 2007 om radio- og fjernsynsvirksomhed og § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1368 af 15. december 2005 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn, skal reklamer klart kunne identificeres som sådanne, således at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer. Reklamer i fjernsyn må kun sendes i blokke, som skal placeres mellem programmerne, jf. reklamebekendtgørelsens § 4, stk. 1, 1. pkt. og radio- og fjernsynslovens § 73, stk. 1, 1. pkt. I DR's programvirksomhed må reklamer ikke indgå, jf. reklamebekendtgørelsens § 2.

Programseriens koncept er, at haveeksperten Søren Ryge Petersen beskriver årets gang og de deraf følgende aktiviteter i hans egen landbohøve. Da programmet har kørt i en årrække, forekommer der mange referencer til tidligere programmer, idet seerne formodes at være bekendte med tidligere hændelser i haven. Dette gælder såvel kontroversielle indslag som f.eks. de forskellige forsøg, der over årene er gjort med tilplantning af staudebedet.

I programmet "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 den 18. april 2007 forekommer således et indslag om staudebedet, der er blevet angrebet af den næsten uudryddelige ukrudtsplante skvalderkål, som mange danske haveejere har problemer med.

Søren Ryge oplyser seerne om, at han selv for år tilbage har indført planten i sit staudebed via nogle juleroser, som han ikke formåede at rense ordentligt før udplantningen:

"Og det er min egen skyld - jeg har indført skvalderkål i mit eget staudebed, og det breder sig!"

Efter at have redegjort for staudebedets tilstand, idet ukrudtet breder sig på trods af intensiv lugning, erklærer Søren Ryge:

"Og derfor har jeg i år nu gjort dét skrækkelige..."

- hvorefter han bøjer sig ned og samler en hvid sprayflaske med ulæselig grøn mærkat op, som han manende holder op foran kameraet med ordene:

"Jeg har brugt dén her, i mit staudebed! Jeg har sprøjtet skvalderkål for 14 dage siden med Roundup! Og for en uge siden igen med plænerens. De har fået både pest og kolera! Og nu er de ved at gå ud."

Kameraet fokuserer på de visnende skvalderkål, og Søren Ryge fortsætter:

"Og det siger jeg med bævende hjerte, fordi det er jo ikke pænt at gøre sådan noget..."

Herefter redegør Søren Ryge omhyggeligt for den korrekte måde at anvende Roundup på, således at der kun forbruges et minimum af produktet, og tillige undgås at beskadige de planter, som ønskes bevaret.

I næste afsnit af programserien "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 den 2. maj 2007 vises et nærbillede af den føromtalt sprayflaske, hvis tekst stadig er ulæselig, og kameraet panorerer tæt hen over de nu visne skvalderkål, mens Søren Ryge siger:

"Det er nøjagtig 14 dage siden, at jeg gjorde sådan her. Sad på dette sted i min have med en lille bitte smule "noget" i den her flaske, og dryppede det ned på et antal skvalderkål-blade, som der stadigvæk er nogen tilbage af. Men dem, der var heromkring, de er væk, fordi det var jo Roundup jeg brugte!"

Siddende ved et havebord med et sortiment af ukrudtsmidler redegør Søren Ryge udførligt for de protester og klager, der er indløbet som følge af brugen af Roundup i det foregående program. Midlerne vises kort og beskrives ét for ét, idet Søren Ryge informerer om den generelle anvendelse af ukrudtsmidler i Danmark.

Søren Ryge understreger, at samtlige virksomme midler er baseret på den samme aktive ingrediens; nemlig glyfosfat, uanset de forskellige handelsnavne, ligesom der efter hans opfattelse anvendes alt for store mængder Roundup og tilsvarende midler i Danmark; særligt af private haveejere, som i modsætning til landbruget ikke skal leve af deres afgrøder.

Han udtaler sig i denne forbindelse altovervejende negativt om brugen af ukrudtsmidler, idet han afslutningsvis ironiserer over sin egen irrationelle "smertegrænse" i forbindelse med skvalderkål.

Efter det for Radio- og tv-nævnet oplyste fulgte senere på året et program, hvori Søren Ryge Petersen demonstrerede for seerne, at brugen af Roundup – på trods af al forsigtighed – faktisk havde beskadiget rodnettets på en række af de planter, som han netop ønskede at bevare i staudebedet, hvorfor han aldrig mere har til hensigt at anvende produktet.

Spørgsmålet er herefter, om omtalen og visningen af Roundup må betragtes som skjult reklame, og dermed er udsendt i strid med reglerne.

Skjult reklame defineres i artikel 1c i direktiv 89/552 EØF som følgende:

"mundtlig eller visuel fremhævelse af varer eller tjenesteydelser eller af en vareproducents eller en tjenesteydelsesleverandørs navn, varemærke eller aktiviteter i programmer, når fremhævelsen er tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side i reklameøjemed og vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse. En fremhævelse anses navnlig for at være tilsigtet, når den foretages mod vederlag eller lignende betaling."

For at udgøre skjult reklame skal fremhævelsen altså opfylde tre kumulative betingelser: Fremhævelsen skal være tilsigtet fra tv-radiospredningsorganets side; den skal være i reklameøjemed, og den vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til arten af denne fremhævelse

Da skjult reklame er tilsigtet, kan det i praksis være ret vanskeligt at skelne mellem skjult reklame og lovlige henvisninger til varer m.v.

Kommissionen har derfor i sin fortolkningsmeddelelse om visse aspekter ved bestemmelserne i direktivet om "fjernsyn uden grænser" i forbindelse med tv-reklamer (2004/C 102/02) bestemt, at det er berettiget at anvende kriteriet "uberettiget fremhævelse" af en vare eller tjenesteydelse eller en virksomheds varemærke eller navn: Det urimelige kan bl.a. ligge i, at mærket eller den pågældende vare eller tjenesteydelse optræder gentagne gange eller fremhæves på en særlig måde. I den forbindelse skal der tages hensyn til det redaktionelle indhold i de udsendelser, disse elementer indsættes i. Hvis en vare f.eks. fremhæves uden berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold eller på grund af en påvirkning, som det redaktionelle indhold er blevet udsat for i kommercielt øjemed, tyder det på, at der foreligger skjult reklame.

Efter Radio- og tv-nævnets opfattelse har omtalen og visningen af Roundup karakter af en fremhævelse. Radio- og tv-nævnet finder imidlertid, at fremhævelsen er berettiget i forhold til de to udsendelsers redaktionelle indhold; nemlig oplysning om anvendelse af ukrudtsmidler, baseret på den aktive ingrediens glyfosfat, i danske haver med udgangspunkt i Søren Ryges egne erfaringer med produktet Roundup.

På denne baggrund er det Radio- og tv-nævnets opfattelse, at der ikke forekommer skjult reklame i tv-programmet "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 den 18. april 2007 og den 2. maj 2007.

På baggrund af ovenstående træffer Radio- og tv-nævnet følgende

AFGØRELSE:

Tv-programmet "Søren Ryge direkte" sendt på DR1 hhv. den 18. april 2007 og den 2. maj 2007 rummer ikke skjult reklame jf. § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1, 1. pkt., i bekendtgørelse nr. 1368 af 15. december 2005 om reklame og sponsorering i radio og fjernsyn.

Christian Scherfig
formand

/ Birgitte Durhuus Nielsen
nævnsssekretær